

A fiatalok nevelése az egyházi közösségben

Ft. Dr Piotr Berkowicz – KUL STALOWA WOLA

Dr Berkowicz Piotr született: 1979.07.28 Harklowaban Lengyelország. 2004-ben elvégezte a kat. teológiát a katolikus egyetemen Lublinban. 2008-ban ledoktorált a katolikus egyetemen Ružomberk (Slovakia). Teológus és pedagógus, Stalowa Wola-i katolikus egyetem tanára, Csolno-
kon és Píliszentléleken plébániai kormányzó.

BEVEZETÉS

A nevelés mindenki számára, aki az emberekért, különösen pedig a fiatalabb nemzedékért vállal felelősséget, komoly feladat. A nevelés első és alapvető alanyai a szülők, akik természetből fogva teljes felelősséggel tartoznak saját gyermekeik életéért és felneveléséért. Az Isten, szülői hivatással bízva meg őket, rájuk róttá annak kötelességét, hogy a gyermekek személyes fejlődéséről, testi, intellektuális, kulturális, társadalmi és – talán elsősorban – lelki nevelésükről gondoskodjanak. Ezt a feladatot a szülők a maguk módján saját lelkiismeretüknek megfelelően igyekeznek elvégezni Isten bölcsességével.

Hasonlóan jár el az Egyház is. Kezdetektől fogva arra törekszik, és arra tesz nagy erőfeszítéseket, hogy a fiatal nemzedéket keresztény elvek szerint nevelje fel. Krisztus mintáját szem előtt tartva törekszik nevelési feladatának tökéletes elvégzésére. Mindent megtett, megtesz, és bizonyára mindent meg fog tenni, hogy ezt az Istentől rábízott küldetést ne tévessze szem elől.

1. AZ EGYHÁZ FELADATA A NEVELÉS

II. János Pál számtalanszor hangoztatta, hogy az Államhoz hasonlóan az Egyháznak is kötelessége, hogy a szülőket minden lehetséges módon segítse nevelési feladataik elvégzésében (vö: II. János Pál, *Familiaris consortio*, 40). Az Egyház ennek a feladatának saját vallásos nevelélméletén keresztül tesz eleget, amely számos helyes nevelési eszközzel rendelkezik. Az Egyház védi a személy méltóságát és jogait, fellép a családok joga érdekében, hogy gyermekeiket vallásosan nevelhessék¹.

Számos megállapítást találunk erről *Lengyel Katolikus Egyház Hittani Direktóriumában*, amely az Egyházat a hit nevelőjeként ábrázolja. A Direktórium világosan és konkrétan leszögezi, hogy a fiatalok nevelését „a keresztény nevelésben a családnak nyújtott különleges segítségként” kell értelmezni (vö: nr. 86).

Az Egyház küldetése az ember teljes üdvözülését szolgálja, aki örök életre szóló hivatását a földön valósítja meg egy meghatározott közösség és a társadalom keretén belül. Az Egyház, „mint közösség is felelős az isteni igazságért” (RH, 19). „Az Egyház nem ismerheti meg az em-

¹ J. Zimny. Katecheza w ujęciu Jana Pawła II. Aspekty pedagogiczne. Sandomierz 2006, 209. old.

bert teljes egészében”, és „az evangelizáció nem lehet teljes anélkül, hogy figyelembe vennénk azt a kölcsönös viszonyt, amely az Evangélium és az ember konkrét, személyes és társadalmi élete között áll fenn” (II. János Pál, Pueblói szentbeszéd, 1979 I. 28.). A hitoktatást az Egyház a lengyel iskolának tett szolgálatként fogja fel. Ez a szolgálat egyfelől abban mutatkozik meg, hogy az iskola a tanárokkal és a szülőkkel végzett lelkipásztori munka helyszíne, másfelől pedig abban, hogy az iskolai hitoktatás enyhíti az oktatás stresszkeltő jellegét, és visszaadja helyes axiológiai síkját².

Az Egyház nevelő funkciójának megértését nem szabad csupán pedagógiai kategóriákba szorítani. Az Egyház nevelő funkciója azt mutatja, hogy a legjobb és tévedhetetlen nevelő maga Isten (Vö. II. János Pál, *Christifideles laici*, nr 61). Az Egyház nevelő funkciójának célja, amelyet gondoskodó atya mintájára lát el, az ember üdvözítése. Ezt az üdvözülést II. János Pál úgy jellemzi (Vö. II. János Pál, *Redemptor hominis*, 18) mint „természetfeletti belső megszabadulást, amely az ember számára lehetővé teszi a szabad és felelősségteljes cselekvést az egyéni és a közösségi élet, az emberi élet szabadságának minden terén”³.

Így tehát az Egyház fontos világi küldetéséhez hozzátartozik a hit igazságainak és az erkölcsnek a tanítása. A II. Vatikáni Zsinat „Keresztény nevelésről” című deklarációjában kimondja, hogy ennek a feladatnak két funkciója van:

1. *segítségnyújtás minden embernek, hogy elérje személyének teljes tökéletességét,*
2. *hirdetni az üdvösség útját minden embernek, a hívők számára átadni Krisztus életét, és folytonos gondoskodással segíteni őket, hogy ennek az életnek teljességére eljuthassanak* (GE 3).

2. A HIT SZELLEMEBEN TÖRTÉNŐ NEVELÉS LÉNYEGE

A nevelés lényege az, hogy az embert életének és cselekedeteinek minden területén alakítsa, azaz felőleli személyisége sokoldalú fejlődését⁴. A nevelés célja az, hogy a nevelés során a nevelt szert tegyen a széles körben értékesnek tekintett személyiségjegyekre⁵.

A nevelés természetéből fakadóan az emberi személy fejlődését célozza. Az a feladata, hogy a jó megmutatásán keresztül tökéletesítse az emberiséget. Az ember legnagyobb nevelője Isten, Ő az, aki Igéjével mindent megteremtett és létében megőrzött, illetve aki a teremtett dolgokon keresztül állandó tanúságot tesz magáról. Így váltja valóra tervét: „úgy tetszett jónak Isten előtt, hogy jóságában és bölcsességében megmutassa önmagát, és akarátának titkát nekünk ki nyilvánítsa ... hogy az embereket a vele való közösségre hívja, és befogadja őket”⁶. Az isteni szeretet eme hívására az emberek teljes életükkel törekszenek felelni, és kifejezni vágyukat arra, hogy Isten közelében legyenek.

Az embernek, aki természeténél és hivatásánál fogva nyitott az Istenre⁷, az Istennel való közösségre kell törekednie, és minden elérhető eszközzel ennek a közösségnek a

² Dyrektorium Katechetycznym Kościoła Katolickiego w Polsce, nr 85.

³ B. Drożdż. Wychowawcza funkcja Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym. Studium pastoralne. Legnica 1997, 56. old.

⁴ Vö. J. Zimny. Duszpasterstwo katechetyczne w szkołach średnich. [in:] J. Zimny (szerk) Katecheza dziś. Sandomierz 2002, 82-83. old.

⁵ Vö. S. Wielgus. Pedagogia i formacja młodzieży. [in:] Pedagogika katolicka. (1/2007), 11 – 22. old

⁶ DV 2.

kialakításán fáradoznia. Az Istennel való közösségre való nevelés az Egyház és minden a neveléssel foglalkozó katolikus intézmény egyik alapvető feladata.

A bevezetőben ki kell emelni, hogy az ember és Isten közötti közösség létrejöttének első és alapvető alapfeltétele a szeretet és az Atyaisten hűsége, amely a Krisztussal való egység fiúkötelékében egyesül. A nemzetek Apostola, Szent Pál írja, hogy hűséges az Isten, aki meghívott Fiának, Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak közösségébe (Vö. 1 Kor 1,9). Az Atya választott minket, és Jézus Krisztus által szeretetből saját Fiaivá választott minket (Vö. Ef 4, 5)⁸.

Figyeljük meg ugyanakkor, hogy az Istennel való találkozás valódi megélése mindig feltételezi és egyúttal meg is erősíti az egyes emberek közötti testvéri kötelekeket. Ezeknek a testvéri kötelekeknek a kialakítása és megerősítése az Egyház és kisebb sejtjei nevelő munkájának további célja.

Ahogy azt korábban említettük, az Isten a teremtetésekor beleoltotta az emberbe az Istennel és más emberekkel való közösség, a kölcsönös gazdagodás, egymás megajándékozása, sőt, a kölcsönös segítségéből való merítkezés iránti vágyat.

Az embert születésétől kezdve nevelési hatások érik. Először a családban, majd, amikor az ember felnő, a nevelés helyszínévé a társadalom válik, amelyben mindennapjait tölti. Szétszakíthatatlanul össze van kötve a társadalommal emberi természetének minden, erkölcsi, intellektuális és testi oldalával élete kezdetétől fogva. A társadalmi élet különféle dimenzióiban éri el céljait és tesz eleget szük-

ségeinek. A személyiség Isten alkotása, de ugyanakkor az önnevelés és a kulturális környezet feltételeinek eredménye is. Az ember vallási érése szorosan összefügg a társadalmi fejlődéssel, amely az alap, amely vallásos formát ad az egyénnek. Az Isten üdvözítő tervében az emberi társadalom nagyon fontos helyet foglal el⁹. Az Isten, megteremtve az embert beleoltotta a vágyakozást a más emberekkel való érintkezésre, kölcsönös ajándékozásra és segítségnyújtásra¹⁰.

3. AZ EGYÉN ÉS A TÁRSADALOM FELADATAI

A társadalomban folyó nevelés társadalmi elemeket foglal magába, mint amilyen a szabadság, felelősség, békére és a közös jóra való, sőt, a világ keresztény kialakítására való törekvés, a más hitű emberekkel való párbeszéd. Ahogy Isten szolgálja, II. János Pál kiemeli, utalva a zsinati tanításra, a nevelés általános célja az emberi és keresztényi érettség, azaz a nevelésnek az ember és a keresztény egyéni és társadalmi kialakítására kell törekednie. Hogy elérje az emberi érettségnek ezt a célját, a nevelés számos aspektusát figyelembe kell vennie, amelyek az emberi fejlődés testi, szellemi, társadalmi, erkölcsi és vallási területeivel függnek össze¹¹.

Az ember társadalmi személyiségének rendszerével foglalkozó szociológusok megkülönböztetik a biogén elemeket, pl: nem, egészségállapot, a pszichogén elemeket pl: temperamentum, intelligencia, emlékezet, és a szociológiai elemeket. A szociológiai elemekhez elsősorban a személyiség kulturális ideálja tartozik, azaz egy bizonyos alapvető értékrendszer, amely

⁷ DOK 36.

⁸ Vö. M. Gesteira. Wierzę w świętych obcowanie. Warszawa 1989, 5. old.

⁹ Vö. B. Biela. Kościół – Wspólnota. Wspólnota jako zasada urzeczywistnienia się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego. Katowice 1993, 383. old.

¹⁰ Vö. M. Filipiak. Biblia o człowieku. Zarys antropologii biblijnej Starego Testamentu. Lublin 1974, 281. old.

¹¹ Vö. S. Chrobak. Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły- Jana Pawła II. Warszawa 1999, 54. old.

szerint a környezet az egyént alakítja. Jelen-tősek a társadalmi szerepek, azaz a környezet által meghatározott és elvárt viselkedési rendszerek is. A személyiség fontos jegyeihez, amelyek forrása a társadalom, tartozik még az ún. szubjektív én, amely a magunkról a korai gyermekkorban kialakult vélemények összessége, valamint a tükrözött én, azaz a rólunk más emberek szemében kialakult valószínű kép¹².

Az egyén és a társadalom között nagyon különböző szocializációs folyamatok játszódnak le. Ezek közé lehet sorolni a szintóniát, amely az éretlen egyének között kialakult kapcsolatokat jellemzi, és mások érzelmi állapotának passzív átvételén alapszik. Az utánzás tudatos vagy tudatalatti ismétlése más cselekvési, gondolkodási vagy érzési módjainak. Az utánzás teljes formáját identifikációnak nevezzük. Ez a személlyel való erős érzelmi köteléken alapszik, és a hozzá hasonlulni akarásban nyilvánul meg. A társadalmi hatások között megkülönböztetjük a szuggesztíót is, amelynek során nem csak a viselkedés, hanem a világnézet és a meggyőződés másoktól való átvétele is történik¹³.

A társadalmi személyiség kialakulásában a széles értelemben vett környezetet kívül nagy szerepet játszanak a különféle társadalmi csoportok. Az első, és alapvető csoport, ahol a gyermek megismerkedik a valósággal, szert tesz jellemének egyes tulajdonságaira és személyiségének minden terén fejlődik, a család. Az évek múlásával a gyermek a társadalmi hatások egyre szélesebb körébe kerül. Kisiskolás korban merül fel a saját kortárs csoporthoz tartozás szükséglete. Ez különösen a kamaszkorban erősödik fel, amikor a fiatal kritikusan áll a felnőttek világához, és elveszti kapcsolatát szüleivel. A

csoportban tehát nem csak viselkedésmintákat keres, hanem társadalmi státuszt is talál, nem veszi el az autonómiaérzetét¹⁴.

A hovatartozást tekintve megkülönböztünk ún. tagsági csoportokat, ahol az egyén csoporttal való identifikációja a tényleges, külső kapcsolódás kritériumain alapszik, illetve vonatkoztatási csoportokat, amelyekben az egyén belülről azonosul a csoporttal és lesz az saját értékelésének kritériumává¹⁵.

4. EGYHÁZI CSOPORTOK ÉS A NEVELÉS

Az egyházi csoportokat és közösségeket, amelyekről a jelen cikk szól, a kicsi, informális csoportokhoz kell sorolni, amelyek az egyén számára nem csak tagsági csoportok, hanem vonatkoztatási csoportok is. Figyelembe véve kialakulásukat és a bennük kialakuló interperszonális viszonyait, elfogadott ezek közösségnek való nevezése.

Álljunk meg azonban egy pillanatra az Egyház nevelési feladatánál, amely a nevelt és Isten közötti közösséget, egyúttal pedig a nevelt és az emberek közötti kapcsolatot építi. Az ember mint Isten által teremtett lény természetes úton törekszik földi életén keresztül Isten felé és az istennel való örök élet felé¹⁶.

Az Újszövetségben az Istennel való közösség Krisztusban való valósággá válik. Jézus nyilvános működése kezdetén tizenkét társat gyűjt maga köré, hogy szorosabban összefűzze őket küldetésével (Mk 3,14; 6, 7-13). Közli velük, hogy ha méltók akarnak rá lenni (Mk 8,34-37; Mt 20, 22; J 12,24), részt kell vállalniuk az Ő életében. Jézus, mint valódi Messiás és Király egyet alkot saját népével, és halálán keresztül új szövetséget és új közösséget köt vele¹⁷.

¹² Vö. J. Szczepański. *Elementarne pojęcie socjologii*. Warszawa 1978, 121. old.

¹³ Vö. A. Andrukiewicz. *Co animator wiedzieć powinien*. [in:] Oaza, 1995, 29. old.

¹⁴ Vö. J. Słomińska. *Mechanizmy i funkcje grup młodzieżowych*. Warszawa 1986, 76. old.

¹⁵ Vö. J. Turowski. *Socjologia. Małe struktury społeczne*. Lublin 1993, 111. old.

¹⁶ Vö. A. Dziega. *Homilia*. [in:] *Wychowanie ku wartościom*. Sandomierz 2006, 12. old.

¹⁷ Vö. H. Langkammer. *Teologia Nowego Testamentu*. Cz. 1. Wrocław 1984, 81. old.

Az ember találkozása Istennel tehát Krisztusban történik, a nevelés központjába így Krisztust kell állítani. A nevelés egyik fontos feladata az ifjúnak a Jézus Krisztussal való találkozásra, a vele való egyesülésre, sőt, mély barátságra való vezetése¹⁸. A hittan már a cél síkján krisztuscentrikus, amelyből következik a szentháromságtan, hiszen Jézus Krisztus egy az Atyaistennel és a Szentlélekkel. Jézus kapcsolata az Egyházzal és az emberekkel következőképp egyházközpontúságot is implicál¹⁹.

A krisztusközpontúság tehát a keresztény útját jelenti az Atyaistenhez a Szentlélekben és Krisztuson keresztül. II. János Pál azt mondja, hogy a hittan és az Egyház tanításának fontos és elsődleges tárgya mindig Krisztus titka. A nevelés és a hittan specifikus célja – ahogy a Szentatya a továbbiakban írja – a kegyelem segítségével az Istenben való hit kialakítása, Krisztus titkának az Ige fényében való megértésének elmélyítése addig, amíg az egész ember el nem telik fényével. A kegyelem által új emberré való átváltozás után a keresztény követni kezdi Krisztust, mindennap az Ő parancsai szerint cselekszik majd, és úgy fog bízni, ahogy arra Ő szólított fel mindannyiunkat²⁰.

A tanító Egyház nem felejtkezhet el arról, hogy az ember Krisztushoz való simulása kegyelem gyümölcse, és törekedni kell arra, hogy ez a cselekvés mindig támogatást nyerjen a Szentlélektől és az imától²¹. Ugyanis Ő, a Szentlélek az a láthatatlan ok, aki fenntartja a testrészek összefüggését, és ezek kapcsolódását a magasztos Fejhez, hiszen Ő az Egy a Testben, a Fejben és az egyes testrészekben²².

Hogy az egyházi csoport fennmaradjon, fej-

lődjön és neveljen, szükséges, hogy bizonyos szerkezettel, tehát különféle és egymással kapcsolatban levő összetevők együttesével rendelkezzen, amelyek a csoport működését irányítják. Ha a formális szerkezetről van szó, az ilyen csoport alapvető elemei a tagok, illetve a célok által kijelölt és az általuk betöltött szerepek, a csoportban elfogadott normák és értékek. A formális szerkezetre ható tényezők közé lehet sorolni a szokásokat, az egymásra hatás mintáit, a csoporton belüli viszonyokat kialakító intézményeket, a jutalmak és büntetések rendszerét, sőt még az anyagi eszközöket is.

A környezet értékelése és a saját reflexiója alapján az egyén kialakítja tudatában a csoport egy bizonyos képét. Minél vonzóbbá kíván lenni egy csoport tagjai számára, annál láthatóbb, hogy a tagok jobban tisztelik és betartják azokat a normákat, amelyekkel az adott közösség működik.

Az egyházi csoportokat meleg légkör és az egyéni kapcsolat lehetősége jellemzi. Kielégíthetik egyes tagjaik alapvető szükségleteit. Ha azonban működőképesnek kell lenniük, és hosszú időn keresztül kell teljesíteniük feladataikat, és emellett nem akarnak a stagnálás fázisába kerülni, muszáj valamilyen közösség részévé válniuk²³.

Az egyházi csoport második fontos alkotóeleme, úgy, ahogy minden más csoportnak is, a cél, azaz egy program kijelölése, és ennek megvalósítására való eszközök meghatározása. Ezeket a célokat nevezzük feladatoknak²⁴. Az egyén csoporttal való kapcsolatának tartóssága attól függ, hogy a kijelölt célok mennyire ideiglenesek, elfo-

¹⁸ Vö. KKK 426.

¹⁹ Vö. DOK 83.

²⁰ Vö. CT 20

²¹ Vö. DOK 156.

²² Vö. Pius XII. *Mistici Corporis Christi. {in}: Breviarium fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła.* Opr. S. Głowa. Poznań 1997, 96. old.

²³ Vö. S. Clark. *Budowanie wspólnot chrześcijańskich. Strategia odnowy Kościoła.* Wrocław 1994, 59. old.

²⁴ Vö. S. Mika. *Wstęp do psychologii społecznej.* Warszawa 1972, 188. old

gadottak és mire vonatkoznak. Hogy a csoport pozitív nevelő környezetté válhasson, az egyén és a csoport céljainak meg kell egyezniük. Ellenkező esetben a csoportban való kapcsolat nem lesz tartós, és nem jön létre a nevelési hatás. A csoporthoz való kapcsolódás a cél terén a legtartósabb és az érett motivációt aktualizáló kapocs. Ha a közösségnek világosan meghatározott céljai vannak, amelyek valóban fontosak, és amely iránt a tagok valóban elkötelezettek, a csoport rugalmas és életerős lesz²⁵.

A célok mellett nagyon fontos csoporttényező, amely egybekovácsolja a tagokat és amely dönt a csoport vonzerejéről, a betöltött funkció, azaz, amit az adott csoport képvisel, hogy mi a hozzájárulása és tevékenységének jelentősége más társadalmi rendszerekhez. Az aktivitás külső formája hat a tágabb környezetre, és hozhat újabb tagokat, különösen olyan személyeket, amelyek nagyobb mértékben kívánnak részt venni a csoportban. A csoport funkciójának vonzerejét a személyes és közösségi célokkal kell összekötni, mivel ez az egyén csoporttal való tartós kapcsolatának oka. Ez azzal az általánosan ismert elvvel van kapcsolatban, miszerint az embereket összekötő kapcsolat sokkal erősebb, ha kölcsönös erőfeszítésen és sikereken alapszik, mint amikor csak a közös szórakozáson.

A csoport minden tagja a kölcsönös hatások hálójának kialakításának köszönhetően a csoporthoz tartozónak érzi magát, és tudja, hogy konkrét szerepet kell betöltenie. Ez hozza magával a csoportban a közösségi kapcsolatok kialakulását, azaz a tagok egyesülését meghatározott értékek vagy betöltött funkciók körül. Akkor beszélünk kötelekről, amikor minden személyt közös értékek és normák kötnek össze, és a tisztán meghatározott cél

az egyes egyének céljává is válik. A csoportnak olyan térséggé kell lennie, amely megfelel tagjainak szükségleteinek és elvárásainak. Az egyén és a csoport közötti kapocs akkor erősödik meg, amikor az egyes tagok között pozitív kapcsolat van, és mindegyik elfogadja az egyes személyek által betöltött szerepeket²⁶.

5. AZ ÖSSZEGZÉS FELÉ

Az említett feladatoknak és célonak mind meg kell vagy legalábbis meg kellene jelenniük egy olyan egyházi közösségben, amely a fiatalok nevelésével foglalkozik. A katolikus közösségben való nevelés nem kötelező jellegű, hanem minden ember vágyának és elvárásának megoldása. Ugyanis, ahogy a Katolikus Katekizmus mondja: „az embernek közösségi életre van szüksége. Ez nem valami mesterséges, hanem a természet által megkövetelt dolog. A felebarátokkal való kölcsönös szolgálaton és párbeszédén keresztül fejleszti az ember lehetőségeit és ezen a módon válaszol hivatására”²⁷.

A vallásos értékeken alapuló ifjúsági csoportoknak a mai világ és az Egyház számára nagy jelentőségük van. A Lélek inspirációja és az ember felelete a közösség kialakulásához vezet, majd nagyobb csoportéhoz, aztán még nagyobbhoz, mozgalomhoz és egyesületekhez, amelyek különféle módokon végzik az Egyház és a világ arculatának kialakítását²⁸.

ÖSSZEGZÉS

A legutóbbi Zsinat alatt az Egyház mélyebben tudatosította magában titkát és apostoli feladatát, amelyet Krisztus bízott rá. Ez a tudatosság a hívők közösségének azt mondja, hogy éljenek a világban, és ugyanakkor emlékezteti őket arra, hogy nekik kell

²⁵ Vö. Op. Cit: Clark. 91. old.

²⁶ Vö. T. Newcomb. Psychologia społeczna. Poznań 1970, 508. old

²⁷ KKK 440.

²⁸ Vö. W. Prężyna. Grupa społeczna. Warszawa 1985, 219. old

lenniük az emberi társadalom élesztőivé és lelkévé, amelynek Krisztusban kell megújulnia és átváltoznia Isten családjává. Hogy ezt a feladatot hatékonyan el tudják végezni, a keresztényeknek ki kell tartaniuk az egységben és közösségi életet kell kialakítaniuk.

A mai Egyházban tehát különféle mozgalmak és közösségek alakulnak ki, amelyek segítik az egyén fejlődését a szentségben, lehetővé téve a kölcsönös segítséget, és a keresztény élet autentikus gyakorlását. Ezek a nevelés autentikus környezetei, értékük felbecsülhetetlen az érett életre és a kereszténységre való nevelésben, amely majd felvállalja az Egyház és a világ arculatának megújítását. A közösségek ezt úgy végzik, hogy az Egyház, a plébánia és az egyének életébe behozzák a Krisztussal való személyes találkozás tapasztalatát és a Vele való barátság kialakítását az isteni Igével folytatott párbeszédén, az imán, a liturgia személyes átélésén és az apostoli valamint társadalmi tevékenységbe való bekapcsolódáson keresztül. Az ilyen nevelésnek van esélye arra, hogy teljes emberséget gyümölcsözzön a csoport és az egyházi egyesületek tagjainál.

SUMMARY

During the latest Synod, the Church became more aware of her secret and apostolic mission given by Jesus Christ. This awareness tells people to live in the world and reminds them to the fact, that they need to become the yeast and the spirit of the human society, which must be renewed in Christ and change to God's family. To achieve this, Christians must live in unity and form communities.

Today in the Church there are movements and communities formed that help the improvement of the individual in holiness making the authentic experience of Christian life available. Communities are invaluable for the Church being authentic environments for education.

BIBLIOGRÁFIA

- Biela B. Kościół – Wspólnota. Wspólnota jako zasada urzeczywistnienia się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Błachnickiego. Katowice 1993.
- Chrobak S. Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły- Jana Pawła II. Warszawa 1999.
- Clark S. Budowanie wspólnot chrześcijańskich. Strategia odnowy Kościoła. Wrocław 1994.
- Drożdż B. Wychowawcza funkcja Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym. Studium pastoralne. Legnica 1997.
- Dyrektorium Katechetycznym Kościoła Katolickiego w Polsce, nr 85.
- Dięga A. Homilia. [w.] Wychowanie ku wartościom. Sandomierz 2006.
- Filipiak M. Biblia o człowieku. Zarys antropologii biblijnej Starego Testamentu. Lublin 1974.
- Gesteira M. Wierzę w świętych obcowanie. Warszawa 1989.
- Langkammer H. Teologia Nowego Testamentu. cz. 1. Wrocław 1984.
- Mika S. Wstęp do psychologii społecznej. Warszawa 1972.
- Newcomb T. Psychologia społeczna. Poznań 1970.
- Pius XII. Mistici Corporis Christi. [w] Breviarium fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła. Opr. S. Głowa. Poznań 1997.
- Prężyna W. Grupa społeczna. Warszawa 1985.
- Słomińska J. Mechanizmy i funkcje grup młodzieżowych. Warszawa 1986.
- Szczepański J. Elementarne pojęcie socjologii. Warszawa 1978.
- Turowski J. Socjologia. Małe struktury społeczne. Lublin 1993.
- Wielgus S. Pedagogia i formacja młodzieży. [w:] Pedagogika katolicka. (1/2007).
- Zimny J. Duszpasterstwo katechetyczne w szkołach średnich. [w:] J. Zimny (red) Katecheza dziś. Sandomierz 2002
- Zimny J. Katecheza w ujęciu Jana Pawła II. Aspekty pedagogiczne. Sandomierz 2006.